

KAISU + kuntien ilmastoratkaisut -ohjelman kuulumiset

KETS-yhdyshenkilöpäivät 10.11.2021

Olli-Pekka Pietiäinen
Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma
Ilmastoyksikkö
Ympäristöministeriö

KAISUn valmistelun lähtökohdat

- KAISU = Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma = Ilmastosuunnitelma 2035
→ ”taakanjakosektorin ilmastosuunnitelma + toimeenpano-ohjelma” (YM)
- Laaditaan kerran vaalikaudessa – KAISU 1 valmistui v. 2017.
- KAISU 2 laaditaan nykyisen ilmastolain ja sen vaatimusten mukaan.
- KAISU 2 tärkeinä reunaehtoina ovat Suomen omat ja EU:n päästötavoitteet.
- KAISU 2 laaditaan rinnakkain ilmasto- ja energiastrategian (TEM) kanssa ja hyödyntää samaa tietopohjaa, erityisesti ns. Hiisi-hankkeen tuottamaa tietoa.

Suomen khk-päästöjen kehitys 2005-2020

- Kokonaispäästöt laskeneet noin 4 % vuodessa 2010-2020

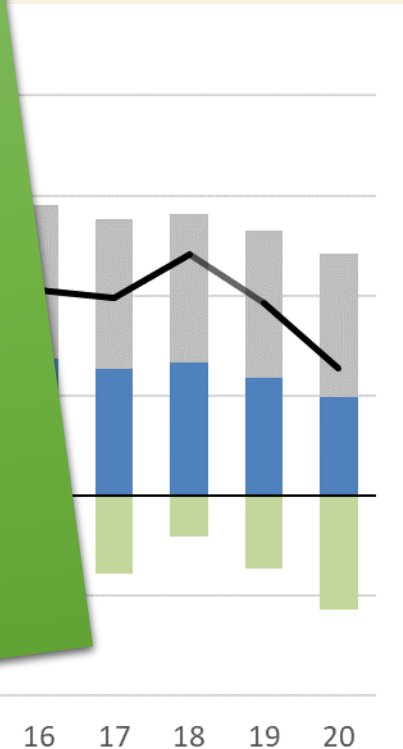
- Taakan kasvaneet 16 % vuodessa 2010-2020

- Nettopäästöjen ennätysnäyttämö tavoite 0 Mtpa vuodessa 2020

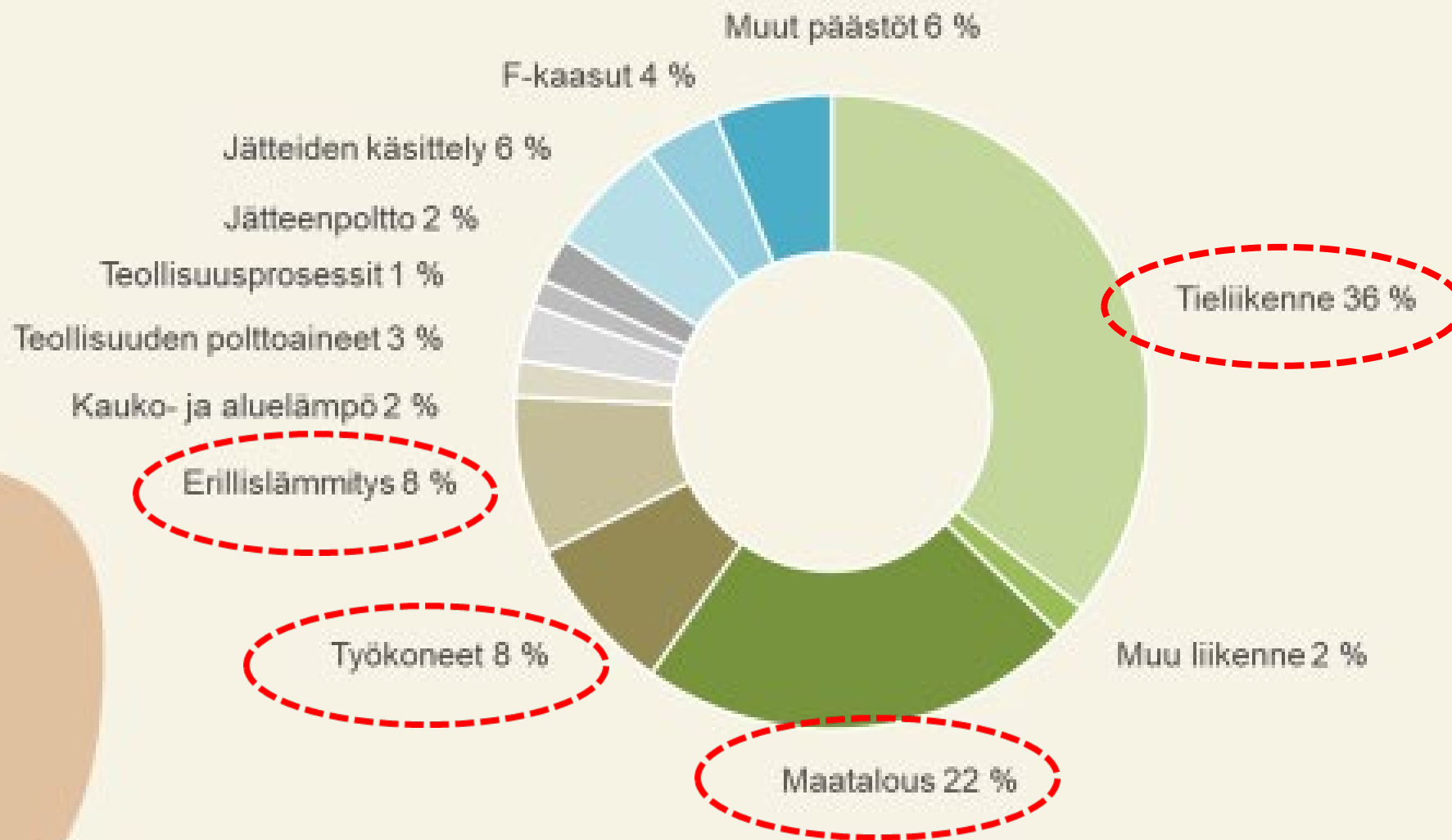
Päästökehitys 2005–2020

Taakanjako -16 %
Päästökauppa -45 %

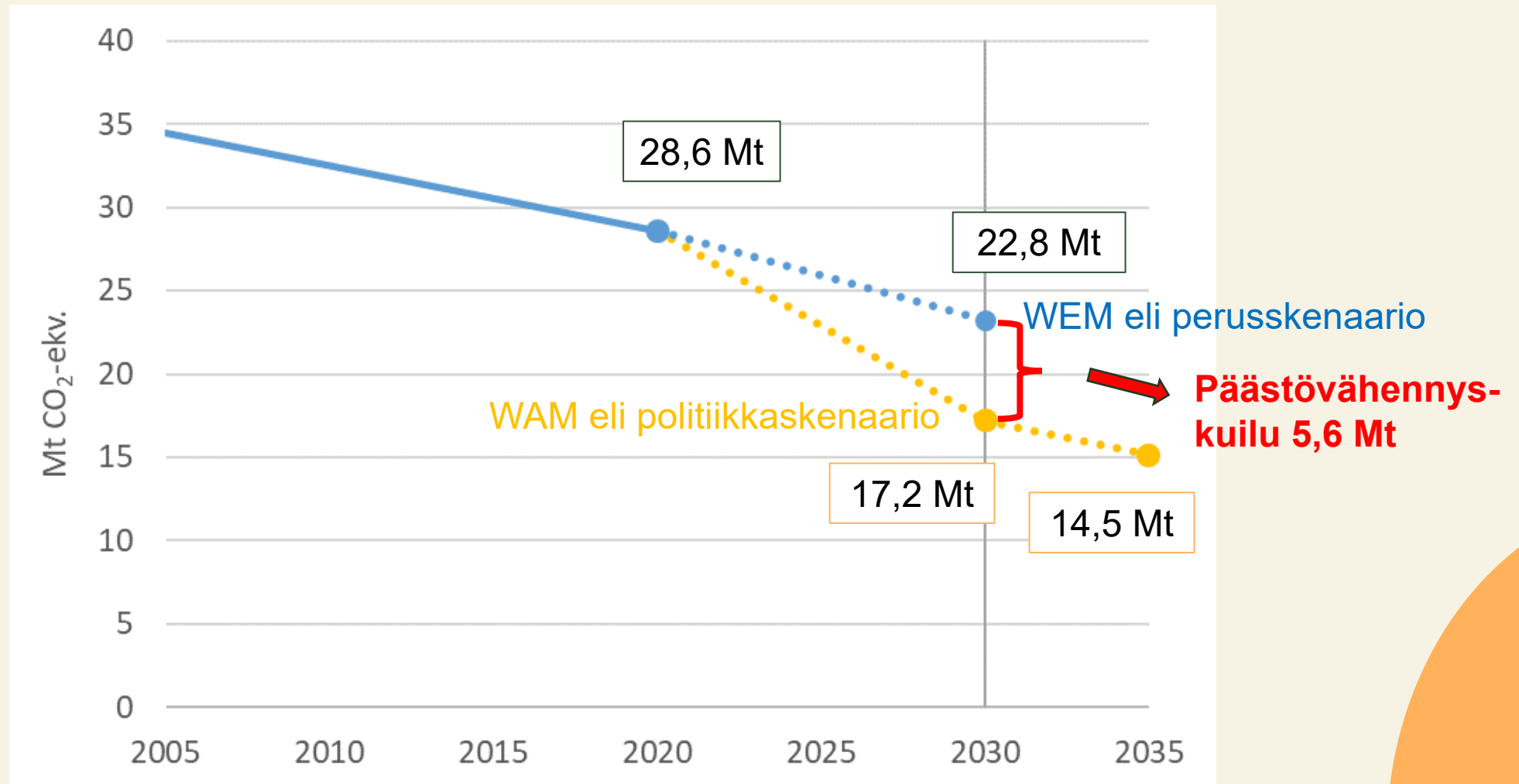
■ Päästökaupasektori ■ Taakanjakosektori ■ LULUCF — Nettopäästöt

Taakanjakosektorin päästöt 2019

Taakanjakosektorin 2030 ja 2035 tavoitteet

KAISU 2:n tavoitteet

- KAISSU 2:n päästövähennystoimien mitoituksessa otetaan huomioon **EU-komission taakanjakosektorille ehdottamat velvoitteet**.
- EU:n 55 % päästövähennystavoite kiristää velvoitteita taakanjakosektorille - **Suomen taakanjakosektorin 2030 päästövähennysvelvoitteeksi ehdotetaan 50 %** (vertailuvuosi 2005).
- **Perusskenaariossa (WEM) päästöt 22,8 Mt v. 2030**
- **Politiikkaskenaariossa (WAM) päästöt 17,2 Mt v. 2030** (= KAISSUn valmistelun lähtökohta)
- **Lisätoimet/päästövähennyskuilu 5,6 Mt v. 2030**
- Hallitusohjelman hiilineutraaliustavoite 2035 edellyttää myös taakanjakosektorilla **lisää päästövähennyksiä vuoden 2030 jälkeen**.

Päästövähennystoimien kokonaisuus

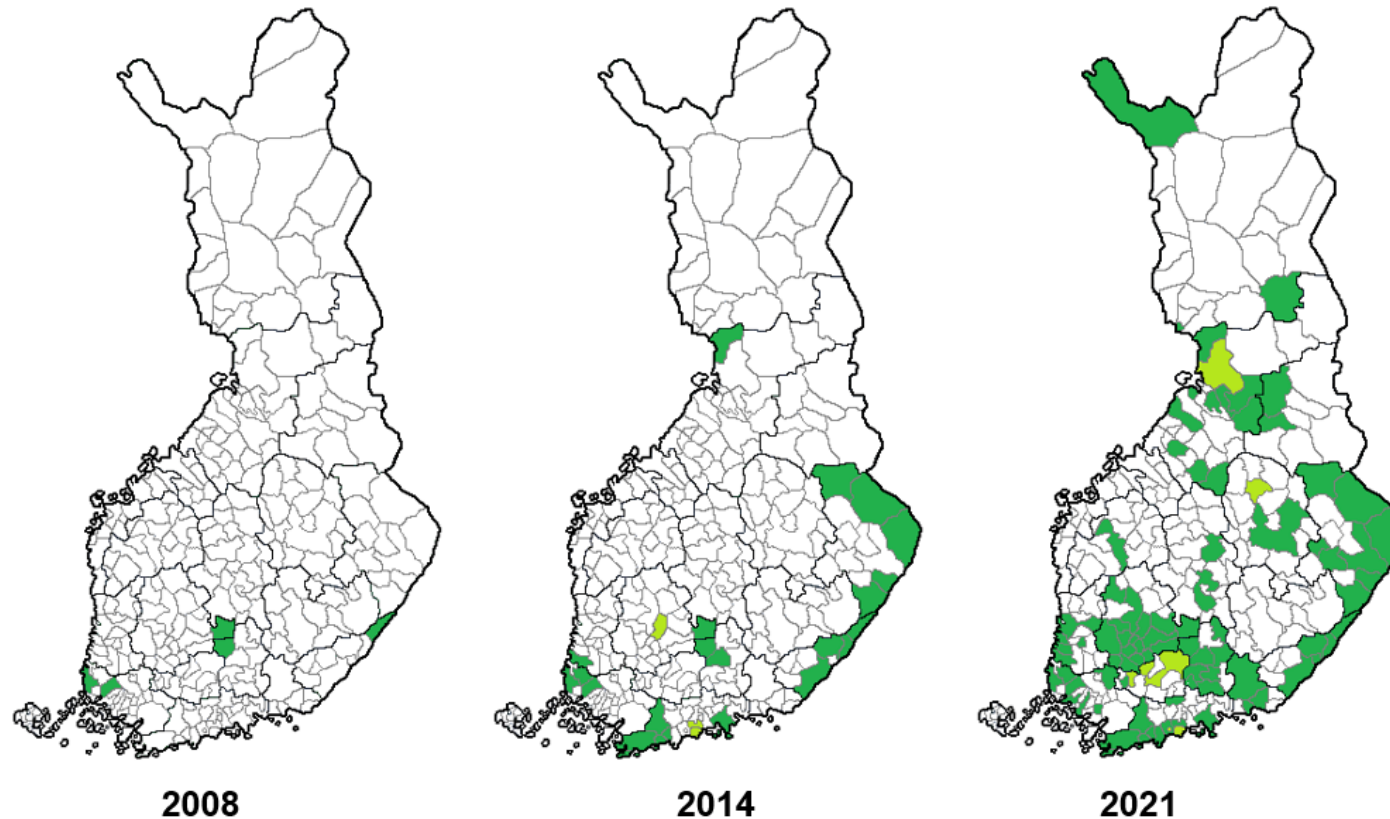
- **KAISU-työryhmä** on **koonnut päästövähennystoimia** vuoden 2030 tavoitteen saavuttamiseksi ja hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuoden 2030 jälkeen.
- **Päästövähennysoimet määriteltä sektorikohtaisesti suhteessa nykyskenaarioon**, keskeisiä mm. liikenteessä, maataloudessa ja erillislämmityksessä.
- Tarvittavat **päästövähennystoimet linjattu** yleisellä tasolla **syksyn 2021 budjettiriihessä** ja edellyttää päästövähennyksiä kaikilla sektoreilla.
- Yhteenlaskettuna sektorikohtaiset toimet ja vähennykset muodostavat **KAISUn toimenpideohjelman**.
- Toimenpideohjelma sisältää myös **sektorirajat ylittäviä toimia**, kuten **kuntien ilmastotyön vauhdittaminen**, kulutuksen hiilijalanjälki, julkiset hankinnat ja kiertotalous.
- Lisäksi varaudutaan EU-lainsäädännön mukaisten **joustokeinojen** hyödyntämiseen.

Sektorikohtaiset päästövähennykset: esimerkkinä erillislämmityksen toimet

- Öljylämmityksestä luopumisen tukea **kotitalouksille** jatketaan
- **Kotitalousvähennystä** öljylämmityksestä luopumiselle lisätään
- Valtion tukea **kuntien** öljylämmityksestä luopumiselle nostetaan
- Nostetaan kevyen polttoöljyn **sekoitevelvoitetta** vuoteen 2030 mennessä 30 %:iin
- Lämmityspolttoaineiden **verotuksen** nosto 2,7 €/MWh
- **Uusi EU:n päästökauppa**
- **Energiatehokkuusvaatimusten** kiristäminen korjausrakentamisessa.
- Informaatio-ohjausta

Sektorirajat ylittävät päästövähennykset: esimerkkinä kuntien ja alueiden ilmastotyö

Kuntien hiilineutraaliustavoitteiden kehittyminen

- tummanvihreä = hiilineutraali / 80 % päästövähennystavoite **v. 2030 mennessä**
- vaaleanvihreä = hiilineutraali / 80 % päästövähennystavoite **v. 2030 jälkeen**

Sektorirajat ylittävät päästövähennykset: esimerkkinä kuntien ja alueiden ilmastotyö

Otteita KAISU 2:n tekstiluonnoksesta, joka saattaa vielä muuttua...

- Kuntien sitoutuminen ilmastotyöhön näkyy voimistuneena liittymisenä **vapaaehtoisein ilmastoverkostoihin, erityisesti HINKU-kuntiin**. Verkosto perustettiin vuonna 2007 viiden edelläkävijäkunnan voimin. Vuoden 2021 syksyllä verkostoon on liittynyt jo 80 kuntaa, joissa on lähes 2,2 miljoonaa asukasta.
- HINKU-kunnat ovat sitoutuneet tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta eli viisi vuotta ennen pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaista Hiilineutraali Suomi 2035 -tavoitetta.
- **Kuntien ja alueiden ilmastotyön päästövähennystoimien tarkemmat kirjaukset ovat yhä prosessissa ennen KAISU 2:n lausunnolle lähtöä**

Sektorirajat ylittävät päästövähennykset: esimerkkinä kuntien ja alueiden ilmastotyö

Esimerkkejä alustavista ”kuntakirjauksista”, jotka saattavat vielä muuttua!

- Lisätään ilmastolakiin **velvoite** kunnille, seuduille tai maakunnille **laatia ilmastosuunnitelmat**.
- Kannustetaan kuntia ja alueita kehittämään hyviä käytäntöjä **ilmastojohtamiseen, kuntien ja yritysten ilmastoyhteistyöhön** sekä **kuntalaisten ilmastotoimien vauhdittamiseen**.
- Varmistetaan, että **Kuntien energiatehokkuussopimus (KETS)** on jatkossakin tärkeä keino saavuttaa energiankäytön tehostamistavoitteita. **Kannustetaan kuntia liittymään KETSiin** ja samalla vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään kustannustehokkailla keinoilla.
- Edistetään **maakunnan liittojen ja valtion aluehallinnon** ilmastotyötä ja ilmastoyhteistyötä.
- Monia muitakin paikallis- ja aluetason ilmastotyön edistämisen kirjauksia on tulossa...

Riittävätkö KAISU 2:n politiikkatoimet?

”Ilmastotoimien riittävyyden perälauta”

- ”**Hallitus arvioi** maaliskuussa 2022, nojautuen ministeriöiden, tutkimuslaitosten ja Ilmastopaneelin arvioihin, ovatko päästövähennystavoitteet saavutettavissa KAISU-suunnitelmassa esitetyin toimin ja päättää tässä yhteydessä mahdollisesti tarvittavista sitovista taloudellisista ja lainsäädännöllisistä ohjauskeinoista tavoitteen saavuttamiseksi.”

Kuntien ilmastotyön viitoittajia nyt ja tulevaisuudessa

EU-lainsäädäntö suuntaa

- Eurooppalainen ilmastolaki, Fit for 55 -valmiuspaketti (mm. päästökauppa, taakanjako, maankäyttö)

Suomen ilmastolaki velvoittaa

- Hiilineutraaliustavoite 2035 + päästövähennystavoitteet 2030, 2040 ja 2050 + Ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmät
- HE-luonnos: "Kunnallisten viranomaisten olisi edistettävä toiminnassaan mahdollisuuksien mukaan lain mukaisten tavoitteiden toteutumista ottaen huomioon paikalliset olosuhteet"
- HE eduskuntaan alkuvuonna 2022

Ilmastopolitiikan suunnitelmat tukevat

- Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma / IE-strategia (TEM), KAISU (YM), Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma MISU (MMM), Kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma KISS (MMM)

Ilmastotyötä vauhdittavat mm.

- Ilmasto- ja energiapoliittinen ministeriryhmä, ilmastopolitiikan pyöreä pöytä, MRL/kaavoitus- ja rakentamislain uudistus, MAL-sopimukset, vapaaehtoiset kuntien ilmastoverkostot, hallituksen linjaukset mm. talousarvion yhteydessä.

Kuntien päästövähennystavoitteet ja ilmastosuunnitelmat

Budjettiriihi 09/2021

- "lisätään lainsäädäntöön velvoite laatia ilmastosuunnitelmat kunta-, seutu- tai maakuntatasolla"

Ilmastosuunnitelma

- **65/309** kunnalla ilmastosuunnitelma (suunnitelma/tiekartta/ohjelma)
- **5/56** seutukunnalla ilmastosuunnitelma (strategia/tiekartta/ohjelma)
- **14/18** maakunnalla ilmastosuunnitelma, 2:lla valmisteilla, 2:lla ei lainkaan (tiekartta/ohjelma/strategia)

Päästövähennystavoite

- **206/309** kunnalla on kirjattuna ("jonkinmoinen") ilmastotavoite
- **130** kuntaa tavoittelee hiilineutraaliutta (42 % kunnista) v. 2050 mennessä
- **84** kuntaa tavoittelee hiilineutraaliutta / 80 % päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä (27 % kunnista, 61 % väestöstä)

Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelman rahoittamat hankkeet

- 16 hanketta – valtakunnalliset työkalut, toimintamallit, informaatiomateriaalit v. 2018-2021
- 14 hanketta – alueet kuntien ilmastotyön tukena -hankkeet 2021-2022
- 45 hanketta – kuntien ilmastohankkeet 2021-2022
- 14 hanketta – kuntien ilmastohankkeet 2020-2021
- 12 hanketta – kuntien ilmastohankkeet 2019-2020
- 18 kokeiluhanketta – Kokeilun paikka 2020
- 15 kokeiluhanketta – Kokeilun paikka 2019

→ yhteensä **134 hanketta/kokeilua v. 2018-2021** (14 alueellista ja 71 paikallista hanketta, 30 kokeilua)

Paikalliset ja alueelliset hankkeet pääteemoittain

- Kuntien ilmastojohtaminen / ilmasto- ja talousjohtaminen: **17 hanketta**
- Kunnan ja yritysten ilmastoyhteistyö: **11 hanketta**
- Kunnan ja kuntalaisten ilmastoyhteistyö: **4 hanketta**
- Liikenteen vähähiilisyys: **7 hanketta**
- Energiatehokkuus: **21 hanketta**
- Alueellinen ilmastoyhteistyö: **33 hanketta**

Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelman rahoittamien hankkeiden lyhyet kuvaukset löytyvät **valtioneuvoston hankeikkunasta Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma 2018-2023 -kohdasta asiakirjat-alasvetovalikon alta**

<https://ym.fi/hankesivu?tunnus=YM025:00/2020>

Uutta!

Kuntien ilmastorahoitus -sivut

- Motivan ja Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelman yhdessä työstämä 10/2021 auennut nettisivu
- kooste käynnissä olevista ja tulevista kuntien ilmastotoimien edistämisen ja vauhdittamisen rahoitushauista
- Lista päivitetään aina kuukauden alussa
- https://www.motiva.fi/ratkaisut/energiatehokkuuden_rahoytus/kuntien_ilmastorahoitus

RATKAISUT > ENERGIATEHOKKUUDEN RA... > KUNTIEN ILMASTORAHOTUS

Kuntien ilmastorahoitus

Tältä sivulta löydät koosteen tulossa ja käynnissä olevista kuntien ilmastotoimien edistämiseen ja vauhdittamiseen tarkoitetuista eri ministeriöiden ja niiden virastojen rahoitushauista. Lista päivitetään kerran kuukaudessa aina kuun ensimmäisenä maanantaina.

Käynnissä olevat haut

- **Kestävä kaupunki -ohjelma jakaa avustuksia kaupunkien ja kuntien kokeiluihin**, teemana kuntien osallistava ja vuorovaikutteinen kestävyystyö. Haku on auki 3.11.2021 asti, ympäristöministeriö, Kestävä kaupunki -ohjelma. Hakuilmoitus: Kestävä kaupunki -ohjelma jakaa avustuksia kaupunkien ja kuntien kokeiluihin - teemana kuntien osallistava ja vuorovaikutteinen kestävyystyö
- **Vähähiilinen rakennettu ympäristö -innovaatorahoitushaku** on auki 15.10.2021 asti, Business Finland. Vähähiilinen rakennettu ympäristö -innovaatorahoitushaku
- **Rahoitusta innovatiivisten julkisten hankintojen kehittämiseen**, Business Finland. Palveluiden ja toiminnan uudistaminen

...misen ohjaus ja valtionavustukset -haku on auki 30.11.2021 asti

OTA YHTE

AULI E.
Viestintäs
+358 (0) 9
[Lähetä sähkö](#)

OKARIINA RA
Johtava asiantur
+358 (0) 9 6122
[Lähetä sähköpos](#)

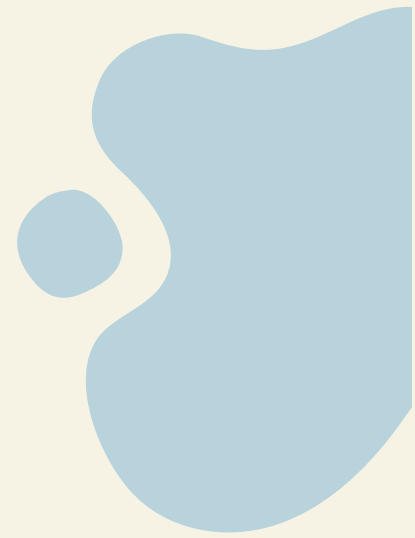

**MUUALLA
PALVELUSSA**

Julkinen sektori:
→ **Tuet ja rahoitus**

Kiitos!

**Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment**

**Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment**

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

